

Πολιτιστικές Διαδρομές Μελέτες Περιπτώσεων

Βόλος και Λάρισα

Πολιτιστικές Διαδρομές Βόλος – Λάρισα

- Οι πολιτιστικές Διαδρομές δύο πόλεων και η συμβολή τους στον προσδιορισμό με βιώσιμο τρόπο της σύγχρονης ταυτότητας της πόλης.
- Θα εξεταστεί ο πολιτισμός ως ταυτότητα της πόλης.
- Θα παρουσιαστούν δύο μελέτες περιπτώσεων για τις πόλεις Βόλο και Λάρισα.

Η ταυτότητα του τόπου: ο πολιτισμός

- Προκειμένου να εντοπισθεί η ταυτότητα μιας πόλης, πρέπει αυτή να εξετασθεί ως Χώρα, δηλαδή ως ένας τόπος με χωρική υπόσταση αναπτυσσόμενη και εξελισσόμενη, μέσα, όχι απλά στον αφηρημένο χρόνο, αλλά στο συγκεκριμένο δικό του καιρό, γράφοντας το δικό του χρονικό (τη δική του ιστορία) διατυπώνοντας και εκφράζοντας, μέσα από όλες τις μορφές έκφρασης του, την ιδεολογία και το συναίσθημα που το έμψυχο υλικό του αναπτύσσει.
- Όταν ο λόγος μιας πόλης-χώρας είναι ισχυρός και ο μύθος ως γλώσσα της ψυχής της έντονος, τότε η προσωπικότητά της, όπως αυτή εκφράζεται μέσα από την ενσυνείδητη συλλογικότητα που η πόλη αναπτύσσει, εμφανίζει αυτό που τόσο απλά ονομάζεται πολιτισμός.
- Αυτό που αναζητάται ως ταυτότητα μιας πόλης δεν είναι παρά το προφίλ αυτού του πολιτισμού, της έκφρασης δηλαδή της συνειδητότητας που ένας – ένας πολίτης, και όλοι μαζί ως κοινωνικό σύνολο κατάφεραν να αναπτύξουν, να διατυπώσουν λογικά και μυθολογικά και να αποτυπώσουν σε μορφές χώρου (τέχνης), χρόνου (ιστορικών γεγονότων) ή συμπεριφοράς (παράδοσης, ηθών και εθίμων).

Η ταυτότητα του τόπου: ο πολιτισμός

- Η πολιτιστική κληρονομιά αποτελεί ένα από τα βασικά στοιχεία της ταυτότητας μιας πόλης ή μιας ευρύτερης περιοχής (Deffner και Metaxas, 2007) και σε αυτή μπορεί να στηριχθεί μια σύγχρονη πτυχή του σχεδιασμού, αυτή του πολιτιστικού σχεδιασμού.
- Ο τοπικός πολιτισμός, ο οποίος στη σύγχρονη πραγματικότητα περιλαμβάνει εκτός από τις τέχνες και τον τρόπο ζωής (Banks, 2001), μπορεί να αποτελέσει σημαντικό πλεονέκτημα σε μια προσπάθεια ανάδειξης και προβολής μιας περιοχής με απώτερο στόχο την ευημερία των ίδιων των κατοίκων.

Μελέτες Περιπτώσεων

- Βόλος
- Λάρισα

Βόλος

- Οι χρονολογήσεις έχουν δείξει ότι η περιοχή κατοικήθηκε από τα μέσα της 7^{ης} χιλιετίας μέχρι και την 4^η χιλιετία π.Χ. Κατά την 5^η χιλιετία π. Χ. (μέση νεολιθική εποχή) ο οικισμός απλωνόταν σε έκταση τουλάχιστον 100 στρεμμάτων.

Ιστορική Αναδρομή

- Οικισμοί που κατοικήθηκαν κατά τη μέση Χαλκοκρατία, από το 2300 π. Χ., είναι και η Ιωλκός. Αργότερα στην περιοχή αυτή καταφτάνουν και οι Μινύες οι οποίοι οχυρώνουν την Ιωλκό και τη χρησιμοποιούν ως ορμητήριο των επιχειρηματικών εξορμήσεών τους.
- Κατορθώνουν για μεγάλο διάστημα να καταστούν οι κυρίαρχοι του βόρειου Αιγαίου. Η ακμή της Ιωλκού συνεχίζεται και κατά τη Μυκηναϊκή εποχή. Η δύναμη της αντανακλάται στους μύθους της Αργοναυτικής Εκστρατείας κατά την οποία ο Ιάσοντας και οι Αργοναύτες ταξιδέψανε με την Αργώ το μυθικό πλέον πλοίο στην Κολχίδα, όπου εκεί με τη συνδρομή της Μήδειας κόρης του Βασιλιά Αιήτη, καταφέρανε να κλέψουν το Χρυσόμαλλο δέρας.

Ιστορική Αναδρομή

- Παλαιότερες παραδόσεις κάνουν λόγο για τους Πελασγούς, που ήταν οι πρώτοι κάτοικοι της Θεσσαλίας και αν ήταν ή όχι έλληνες, παραμένει ένα άλυτο πρόβλημα. Η περιοχή όμως του Πηλίου κατοικούνταν από τον ίδιο λαό που κατοικούσε και στη νοτιοδυτική Μακεδονία και λεγόταν Μαγνήτες. Γεωγράφοι και ιστορικοί ξεχωρίζανε τους Μαγνήτες από τους Θεσσαλούς και ο διαχωρισμός αυτός κράτησε ως τη βυζαντινή εποχή. Ίσως σ' αυτό να συνετέλεσαν και κάποιες ιδιομορφίες στο ντύσιμο και στη λατρεία, που δίνανε τοπικό χρώμα στα ήθη και έθιμα των Μαγνητών .
- Η Μαγνησία, τους πρώτους αιώνες της ιστορίας της, αντίκριζε πάντα τις αρπαχτικές διαθέσεις των Αλευάδων της Λάρισας, που μαζί με τους Σκοπάδες, κατείχαν τον ανατολικό κάμπο της Θεσσαλίας. Οι αντικειμενικές αυτές συνθήκες, ανάγκασαν τους Μαγνήτες, να έρθουν σε επαφή με τους καμπίσιους και να εφαρμόσουν κοινή εξωτερική και εσωτερική πολιτική σε πολλά ζητήματα. Για να το πετύχουν αυτό ίδρυσαν ένα νέο θεσμό, ένα νέο πολιτικό οργανισμό, το 367 ή 363 π.Χ. το Κοινό των Μαγνητών (σύμφωνα με άλλες πηγές λεγόταν Κοινό των Θετταλών). Αυτό αποτελούνταν από μια επιτροπή που εκλεγότανε από όλες τις μαγνητικές πόλεις και συνεδρίαζε τακτικά σε καθορισμένη ημερομηνία και σε ώρα ανάγκης και έκτακτα. Τα ψηφίσματα που έβγαζε το «Κοινό των Μαγνητών» ήταν υποχρεωτικής εφαρμογής σε όλη τη Μαγνησία.

Ιστορική Αναδρομή

- Ένα ακόμη δείγμα της ιστορικό – πολιτιστικής συνέχειας της πόλης του Βόλου, αλλά και της ευρύτερης περιοχής, είναι η Αρχαία Δημητριάδα, η οποία ιδρύθηκε στις αρχές του 3^{ου} π. Χ. αιώνα, από το Δημήτριο τον πολιορκητή.
- Η πόλη δημιουργήθηκε από την ένωση των γειτονικών μικρών αστικών κέντρων. Εξελίχθηκε χάρη στην οχύρωσή της σε πολεμικό ναύσταθμο των Μακεδόνων βασιλέων και σε ισχυρότατο οικονομικό, εμπορικό και διοικητικό κέντρο, που γνώρισε τη μεγαλύτερη ακμή του στα 217 – 168 π. Χ. Εγκαταλείφθηκε τον 6^ο μ. Χ. αιώνα, μετά από μακρά περίοδο παρακμής, κυρίως, γιατί τότε ξεκίνησε ν' αναπτύσσεται το νέο αστικό κέντρο της περιοχής, που συμπίπτει με τη σημερινή πόλη του Βόλου.

Ιστορική Αναδρομή

- Στον 6^ο αιώνα μ. Χ., η Μακεδονία και η Θεσσαλία υποφέρουν από τις καταστροφικές επιδρομές των Ούννων! Έτσι, λοιπόν, ο αυτοκράτορας του Βυζαντίου Ιουστινιανός αποφασίζει να οχυρώσει τις πόλεις κλειδιά της Μακεδονίας και της Θεσσαλίας, επισκευάζοντας, όπου υπήρχαν, τα παλιά οχυρά τους ή κατασκευάζοντας καινούρια κάστρα. Διασώζεται η πολύτιμη πληροφορία από το βυζαντινό ιστορικό Προκόπιο, πως ανάμεσα στα κάστρα που χτίστηκαν τότε, περιλαμβάνεται και το «Κάστρον Δημητριάς»

Ιστορική Αναδρομή

- Από τα μέσα του 19^{ου} αιώνα, οικοδομείται η νέα πόλη του Βόλου.
- Η νέα πόλη άρχισε να κτίζεται με σχέδιο, ακολουθώντας παράλληλες προς τη παραλία σειρές κτιρίων με καταστήματα, εργαστήρια και σπίτια. Κοντά στα σύνορα του νεοσύστατου ελληνικού κράτους, και με το σημαντικότερο λιμάνι της, αναπτύχθηκε ραγδαία. Κτίζονται πολλά νεοκλασικά και λίγο αργότερα μοντέρνα κτίρια, πολλά από τα οποία φέρουν την υπογραφή γνωστών αρχιτεκτόνων της εποχής. Νέοι μεγαλοπρεπείς ναοί (Άγιος Νικόλαος, Μεταμόρφωση, Άγιος Κωνσταντίνος) δίνουν το όνομά τους στις νεοσύστατες συνοικίες της πόλης.
- Οι νεοσύστατες βιομηχανίες στεγάζονται σε ενδιαφέροντα δείγματα αρχιτεκτονικής, ανάλογα με εκείνα της κεντρικής και δυτικής Ευρώπης. Αυτό άλλωστε επιβεβαιώνεται και από το ότι τα «διάσπαρτα εργοστάσια και καπναποθήκες οικοδομήθηκαν και μέσα στον οικιστικό ιστό, ακόμη και στην παραλιακή ζώνη, ακολουθώντας τη λογική του αστικού κτιρίου (π.χ. το καπνεργοστάσιο Ματσάγγου, οι καπναποθήκες Σπίρερ και Παπαστράτου κ.λπ.)»

Ιστορική Αναδρομή

- Ένα άλλο στοιχείο ήρθε να ενισχύσει και να υπογραμμίσει τις αλλαγές που συντελούνταν στην πόλη. Η αρχιτεκτονική των δημοσίων αλλά και των ιδιωτικών κτιρίων, νεοκλασική και εκλεκτικιστική, ακολούθησε τα πρότυπα της επίσημης αρχιτεκτονικής του Βασιλείου και τις κοσμοπολίτικες εμπειρίες των εύπορων Πηλιορείτών εμπόρων. Οι αισθητικές επιλογές των αρχών αλλά και των νέων αστών άφησαν συστηματικά έξω από το αρχιτεκτονικό ρεπερτόριο της πόλης την πλούσια πηλιορείτικη παράδοση.
- Κατά κανόνα, τα δημόσια κτίρια υιοθέτησαν το νεοκλασικό ύφος (θέατρο, δικαστήρια, εκπαιδευτήρια), τα μέγαρα των ιδιωτών πιο εκλεκτικιστικές φόρμες (π.χ. μέγαρο Σαραφοπούλου, Χατζηκυριαζή), ενώ τα εργοστάσια εισήγαγαν μια νέα λειτουργική αισθητική με εμφανή τη δομή της κατασκευής, οδοντωτές στέγες και μεγάλα εν σειρά ανοίγματα.
- Πάντως όλα τους, δημόσια κτίρια και κτίρια οργανισμών, ιδιωτικά μέγαρα και απλές κατοικίες, κτίρια αναψυχής, αλλά και κτίσματα χρηστικά – καταστήματα, αποθήκες, εργοστάσια – ενδύθηκαν τις αρχιτεκτονικές μορφές που θεωρήθηκαν ότι αρμόζουν σ' ένα σύγχρονο αστικό περιβάλλον.

Κτίριο Τσικρίκη προστατευόμενο μνημείο πολιτιστικής κληρονομιάς

Ιστορική Αναδρομή

- Μετά τη Μικρασιατική καταστροφή το 1922 εγκαθίσταται στο Βόλο μεγάλο κύμα προσφύγων, κυρίως στη συνοικία της Νέας Ιωνίας, το οποίο συνέβαλε στην περαιτέρω οικονομική ανάπτυξη της περιοχής και επηρέασε τον τρόπο ζωής της πόλης. Η έλευση των προσφύγων τροφοδότησε την πόλη με φθηνά εργατικά χέρια, παράλληλα η εργασιακή κουλτούρα και η παράδοση των γυναικών κυρίως προσφύγων στην υφαντουργία και την επεξεργασία καπνού αποτέλεσε παράγοντα ανανέωσης της Βολιώτικης βιομηχανίας.
- Τη δεκαετία του 1930 ο ιταλός μηχανικός και διευθυντής των σιδηροδρόμων Θεσσαλίας Evaristo De Chirico (πατέρας του παγκοσμίου εμβέλειας ζωγράφου Giorgio De Chirico) σχεδίασε το περίφημο Τραινάκι του Πηλίου γνωστό και με το χαϊδευτικό του «Μουντζούρης».

Ιστορική Αναδρομή

- Οι σεισμοί του 1955 επέφεραν μεγάλες καταστροφές και έγιναν η αφορμή για την ανοικοδόμηση της πόλης και την κυριαρχία του Ιπποδάμειου συστήματος ρυμοτομίας.
- Η ανάπτυξη συνεχίστηκε με την ίδρυση βιομηχανικής ζώνης, τη συνεχή αναβάθμιση της υποδομής του λιμανιού, αλλά και την ανάπτυξη του τουρισμού, αφού ο Βόλος βρίσκεται στο σταυροδρόμι της ευρύτερης τουριστικής περιοχής Πηλίου, Σποράδων και Ευβοίας.
- Την οικονομική πρόοδο συνόδευσε η μορφωτική και πνευματική ακμή, με τη λειτουργία βιβλιοθηκών και προτύπων σχολών, την έκδοση περιοδικών και καθημερινών εφημερίδων και τέλος με την ίδρυση του πανεπιστημίου της Θεσσαλίας στο Βόλο.

Ιστορική Αναδρομή

- Ένα πρωτότυπο παράδειγμα αρχιτεκτονικής κατασκευής στο Βόλο αποτελεί το σύγχρονο Δημαρχείο της πόλης, το οποίο κτίσθηκε το 1970, σε σχέδια του Δημήτρη Πικιώνη, και συνδυάζει την παραδοσιακή πηλιορείτικη αρχιτεκτονική με το λεπτό ύφος και τη χαρακτηριστική γραφή του δημιουργού του.
- Ένα άλλο παράδειγμα αρχιτεκτονικής είναι το Δημοτικό Ωδείο, που είναι ένα παλιό αποκατεστημένο νεοκλασικό όπου γίνονται συχνά σημαντικές συναυλίες έντεχνης μουσικής. Άξιο μνείας είναι φυσικά και το Αθανασάκειο Μουσείο, το αρχαιολογικό μουσείο του Βόλου, το οποίο κτίστηκε στα 1907 – 1909 με χρήματα του ευεργέτη Αλέξη Αθανασάκη από την Πορταριά.
- Στην ανατολική άκρη της προβλήτας ορθώνεται το παλιό καπνεργοστάσιο Παπαστράτου, το οποίο σήμερα είναι ειδικά διαμορφωμένο και αποτελεί την έδρα του Παιδαγωγικού Τμήματος του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας. Το δυτικό τμήμα της παραλίας καταλαμβάνεται από τις εγκαταστάσεις του εμπορικού λιμανιού. Το τμήμα του λιμανιού, μέσα στην πόλη, εξυπηρετεί τα επιβατικά σκάφη, τα σκάφη αναψυχής, καθώς και τα οχηματαγωγά και υδροπτέρυγα. Τέλος υπάρχει η αγορά της πόλης του Βόλου, που εκτείνεται κατά μήκος των παράλληλων προς τη θάλασσα οδών, αλλά και στους γύρω κάθετους δρόμους. Εκεί τα μοντέρνα καταστήματα γειτονεύουν με παραδοσιακά μαγαζιά και εργαστήρια, καθώς και με πενταόροφες και εξαόροφες πολυκατοικίες (δείγματα της άναρχης οικιστικής ανάπτυξης της δεκαετίας του 60 και 70).

Δημαρχείο Βόλου

Αθανασάκειο Μουσείο

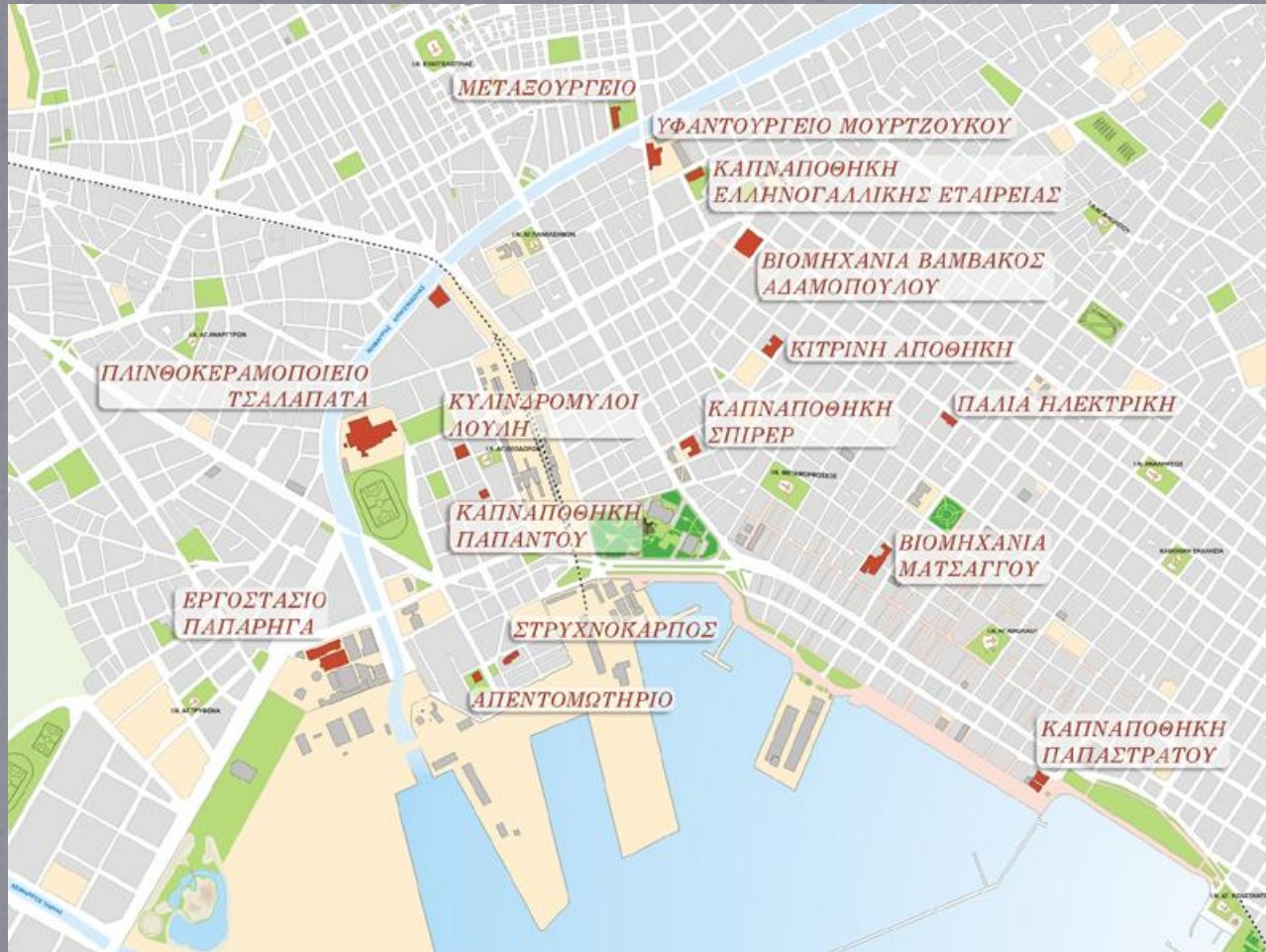
Πανεπιστήμιο Βόλου

Η Συμβολή του πολιτισμού στην σύγχρονη ταυτότητα του Βόλου

- Η εικόνα της πόλης τα τελευταία χρόνια έχει βελτιωθεί σημαντικά. Η προσπάθεια αυτή συνδυάστηκε με την αποκατάσταση, προστασία και προβολή των παλαιών βιομηχανικών κτιρίων, τα οποία κυρίως μέσω του προγράμματος URBAN αξιοποιήθηκαν από το Πανεπιστήμιο και το Δήμο με απόδοση νέων χρήσεων σχετικών με εκπαίδευση και πολιτισμό.

Η Συμβολή του πολιτισμού στην σύγχρονη ταυτότητα του Βόλου

Αποκατεστημένα βιομηχανικά κτίρια του Βόλου

- Το Πλινθοκεραμοποιείο Τσαλαπάτα, αξιοπρόσεκτο παράδειγμα διατήρησης βιομηχανικής κληρονομιάς σε ευρωπαϊκό επίπεδο, συγκεντρώνει χώρους ψυχαγωγίας και εμπορίου και το Μουσείο του διατηρεί όλες τις αρχικές εγκαταστάσεις, ακόμα και τον εξοπλισμό.
- Το κτίριο της Παλιάς Ηλεκτρικής Εταιρίας Βόλου έχει χαρακτηριστεί διατηρητέο και στεγάζει τις δραστηριότητες του Δημοτικού Κέντρου Μουσικού Θεάτρου ενώ η καπναποθήκη Σπίρερ, στεγάζει πολιτιστικές δραστηριότητες και διατηρεί χώρους εκθέσεων. Στο ανακαινισμένο κτίριο της Τράπεζας Αθηνών στεγάζεται η Κεντρική Βιβλιοθήκη και στο παλιό Απεντομωτήριο εντοπίζεται η ΔΕΜΕΚΑΒ (ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΜΕΛΕΤΩΝ - ΚΑΤΑΣΚΕΥΩΝ & ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΒΟΛΟΥ).
- Στην περιοχή των Παλαιών, οι πρώην κυλινδρόμυλοι του Λούλη στεγάζουν ιδιωτικό πολυκινηματογράφο, ενώ σε εξέλιξη είναι η μετατροπή της καπναποθήκης Παπάντου σε Μουσείο της πόλης. Από την επανάχρηση του βιομηχανικού αποθέματος, το πολεοδομικό συγκρότημα του Βόλου αύξησε την έκταση των δημοσίων χώρων του κατά 40 περίπου στρέμματα.

Αποκατεστημένα βιομηχανικά κτίρια του Βόλου

- Η αξιοποίηση αυτής της κληρονομιάς αποτέλεσε πολύτιμο εγχείρημα, επαναχρησιμοποιώντας κτίρια, γεωγραφικά διεσπαρμένα στον αστικό ιστό, για τις σύγχρονες ανάγκες των κατοίκων. Με χρηματοδότηση του Πανεπιστημίου, της τοπικής αυτοδιοίκησης, του προγράμματος Urban, του λιμενικού ταμείου και ιδιωτικού φορέα, αλλά και εκμετάλλευσης των ευρωπαϊκών προγραμμάτων έχει ξεκινήσει η μεγάλη προσπάθεια για επεμβάσεις ανάπλασης. Το αστικό τοπίο βελτιώνεται ενώ εξασφαλίζονται δημόσιοι χώροι που απαιτούνται στο εσωτερικό της πόλης.

Η Συμβολή του πολιτισμού στην σύγχρονη ταυτότητα του Βόλου

- Συμπερασματικά, θα πρέπει να τονίσουμε ότι η συμβολή του πολιτισμού με βιώσιμο τρόπο στη σύγχρονη ταυτότητα του Βόλου αποδεικνύεται μέσα από την αποκατάσταση, προστασία, και προβολή παλαιών κτιρίων (βιομηχανικών, ιδιωτικών, δημοσίων κ.λπ.) ιδιαίτερης αρχιτεκτονικής κατασκευής (κλασικής, εκλεκτικιστικής, πηλιορείτικης) και της απόδοσης νέων χρήσεων σε αυτά που περιλαμβάνουν δραστηριότητες πολιτισμού, εκπαίδευσης και ψυχαγωγίας.

Η Συμβολή του πολιτισμού στην σύγχρονη ταυτότητα του Βόλου

- Ειδικότερα, η συμβολή του πολιτισμού στη σύγχρονη ταυτότητα του Βόλου φαίνεται μέσα από την αναγέννηση του αστικού βίου και την αναζωογόνηση της πόλης, αλλά και την αναβίωση σημαντικών παραδόσεων, όπως είναι η συμμετοχική δημοκρατία κατά τόπους και η συλλογική ηθική.

Η Συμβολή του πολιτισμού στην σύγχρονη ταυτότητα του Βόλου

- Η αξιοποίηση αυτή των δημόσιων χώρων και η σύνδεσή τους με τον πολιτισμό παραπέμπουν στην αρχαιοελληνική αγορά, το ρωμαϊκό forum και τις αυλές των μοναρχών του Μεσαίωνα.
- Μέσα από την πολιτιστική αναζωογόνηση του δημόσιου χώρου επιτυγχάνεται η αναγέννηση της τοπικής δημοκρατίας και η συγκρότηση μιας κοινοτικής ταυτότητας, κυρίως λόγω της συμμετοχής στα τεκταινόμενα, της προαγωγής του διαλόγου και της ενδυνάμωσης των κοινωνικών δεσμών.

Λάρισα

Λάρισα

- Η Λάρισα είναι πρωτεύουσα της Περιφέρειας Θεσσαλίας με πραγματικό πληθυσμό, σύμφωνα με την τελευταία απογραφή (2011) υπολογίζεται στους 163.380 κατοίκους.
- Η πόλη είναι το εμπορικό, διοικητικό, πολιτιστικό και συγκοινωνιακό κέντρο της ευρύτερης περιοχής. Ο κύριος εθνικός οδικός και σιδηροδρομικός άξονας Βορρά-Νότου διασχίζει την πόλη ενώ συγχρόνως η Λάρισα συνδέεται με τη Δυτική Ελλάδα και την Ήπειρο.

Ιστορική αναδρομή

- Η Λάρισα παρουσιάζει μια μακραίωνη ιστορία από την Παλαιολιθική και την πρώιμη Νεολιθική εποχή. Η πόλη ήταν το κέντρο της Θεσσαλίας ήδη από την αρχαιότητα όπως έχει αποδειχθεί από τις αρχαιολογικές μαρτυρίες.
- Η λαμπρή αρχαία, ελληνιστική και ρωμαϊκή Λάρισα αντανακλάται στο σύγχρονο αστικό περιβάλλον με δύο σπουδαία θέατρα που αποκαλύφθηκαν στο κέντρο της πόλης. Παρουσιάζουν το πρώτο και πιο σημαντικό κρίκο σύνδεσης της μοντέρνας πόλης με το μακρινό παρελθόν της.

Ιστορική αναδρομή

- Κατά την παλαιοχριστιανική περίοδο η Λάρισα ήταν μια μεγάλη επισκοπική πόλη η οποία όμως κατά την κύρια βυζαντινή και την υστεροβυζαντινή περίοδο συρρικνώθηκε σημαντικά και πήρε τη μορφή πόλης-κάστρου.
- Η Βυζαντινή Λάρισα σήμερα προσδιορίζεται από τα ερείπια δύο μεγάλων βασιλικών της παλαιοχριστιανικής περιόδου, μία από τις δύο ορατή, δύο λουτρών από την ίδια περίοδο, τα απομεινάρια της κεντρικής δεξαμενής που τροφοδοτούσε με νερό την πόλη και τα ερείπια ενός ναού με το νεκροταφείο του της κύριας βυζαντινής περιόδου.

Ιστορική αναδρομή

- Μετά την απελευθέρωση από τους Οθωμανούς το 1881, κατά τη διάρκεια της νεώτερης εποχής, πολλά τζαμιά, δημόσια κτίρια και σπίτια κατεδαφίστηκαν καθώς οτιδήποτε παλιό θεωρούνταν τούρκικο και επομένως δεν αντιστοιχούσε στο νέο ενιαίο ελληνικό αρχιτεκτονικό στυλ που το κράτος προωθούσε σε όλη την επικράτεια. Έτσι, ένα νέο σχέδιο δημιουργήθηκε για την πόλη της Λάρισας με μεγάλες πλατείες και φαρδιούς δρόμους.

Ιστορική αναδρομή

- Η Λάρισα μέχρι το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο ήταν μία ανθηρή πόλη με καινούριους κατοίκους οι οποίοι είχαν αρχίσει να οργανώνουν τη μοντέρνα αστική ζωή τους. Η κατοχή, ο λιμός, οι βομβαρδισμοί και οι σεισμοί κατέστρεψαν το κέντρο της πόλης. Τότε, νέα σχέδια προγραμματίστηκαν από τα οποία ελάχιστα εφαρμόστηκαν.
- Από τη δεκαετία του '60 και μετά, το κέντρο της Λάρισας ανοικοδομήθηκε χωρίς καμία οργάνωση ή πρόγραμμα. Μέχρι τις αρχές του '80 η παλιά Λάρισα είχε εξαφανιστεί σχεδόν ολοκληρωτικά. Τα μικρά σπίτια και καταστήματα που σώθηκαν από τον πόλεμο ή οι ταπεινές κατοικίες που χτίστηκαν αμέσως μετά την κατοχή αντικαταστάθηκαν με μεγάλες πολυκατοικίες για να φιλοξενήσουν όλο και περισσότερους νέους κατοίκους που έφταναν συνεχώς, κυρίως από το Θεσσαλικό κάμπο.

Ιστορική αναδρομή

- Η πλειονότητα των ιστορικών μαρτυριών έχει θαφτεί κάτω από τις πολυκατοικίες που κυριαρχούν στο κέντρο της πόλης. Η εικόνα που παρουσιάζει η Λάρισα με ένα ολοκληρωτικά ανοικοδομημένο αστικό κέντρο δε διευκολύνει το σαφή ορισμό της αρχιτεκτονικής της κληρονομιάς.

Ιστορική αναδρομή

- Συνοψίζοντας, λοιπόν, το πιο αξιοσημείωτο μνημείο στο κέντρο της πόλης είναι το Α' Αρχαίο Θέατρο, που χρονολογείται τον 3ο αιώνα π.Χ. και είναι ένα από τα ελάχιστα θέατρα στην Ελλάδα που βρίσκεται στην καρδιά ενός αστικού κέντρου. Υπάρχει επίσης το Β' Αρχαίο Θέατρο και σημαντικά μνημεία από τη Βυζαντινή και Οθωμανική περίοδο.
- Μαζί με αυτά, διατηρούνται στον ιστό της πόλης αστικά σπίτια και καταστήματα των αρχών του 20ου αιώνα, λίγα από αυτά διατηρητέα, και ένα βιομηχανικό συγκρότημα Μύλων από την ίδια περίοδο. Συγχρόνως, υπάρχουν διάσπαρτα στους δρόμους της πόλης μικρά, ισόγεια ή μονώροφα, σπίτια των δεκαετιών του '40 και του '50 που αντιστάθηκαν στην απότομη και ραγδαία ανοικοδόμηση του '60, '70 και του '80 και στέκονται μέχρι και σήμερα.

Ιστορική αναδρομή

- Μέσα σε αυτό το υπεροικοδομημένο περιβάλλον του κέντρου αυτές οι ταπεινές κατοικίες αποτελούν επίσης στοιχείο της πολιτιστικής κληρονομιάς της πόλης. Επιπλέον, το μεγαλύτερο ποσοστό της βόρειας συνοικίας του κέντρου, τα Ταμπάκικα-Αμπελόκηποι, αποτελείται από μικρά σπίτια των αρχών του 20ου αιώνα στα οποία κατοικούσαν οι εργάτες αλλά και οι ιδιοκτήτες των μικρών βιοτεχνιών που βρίσκονταν εκεί.

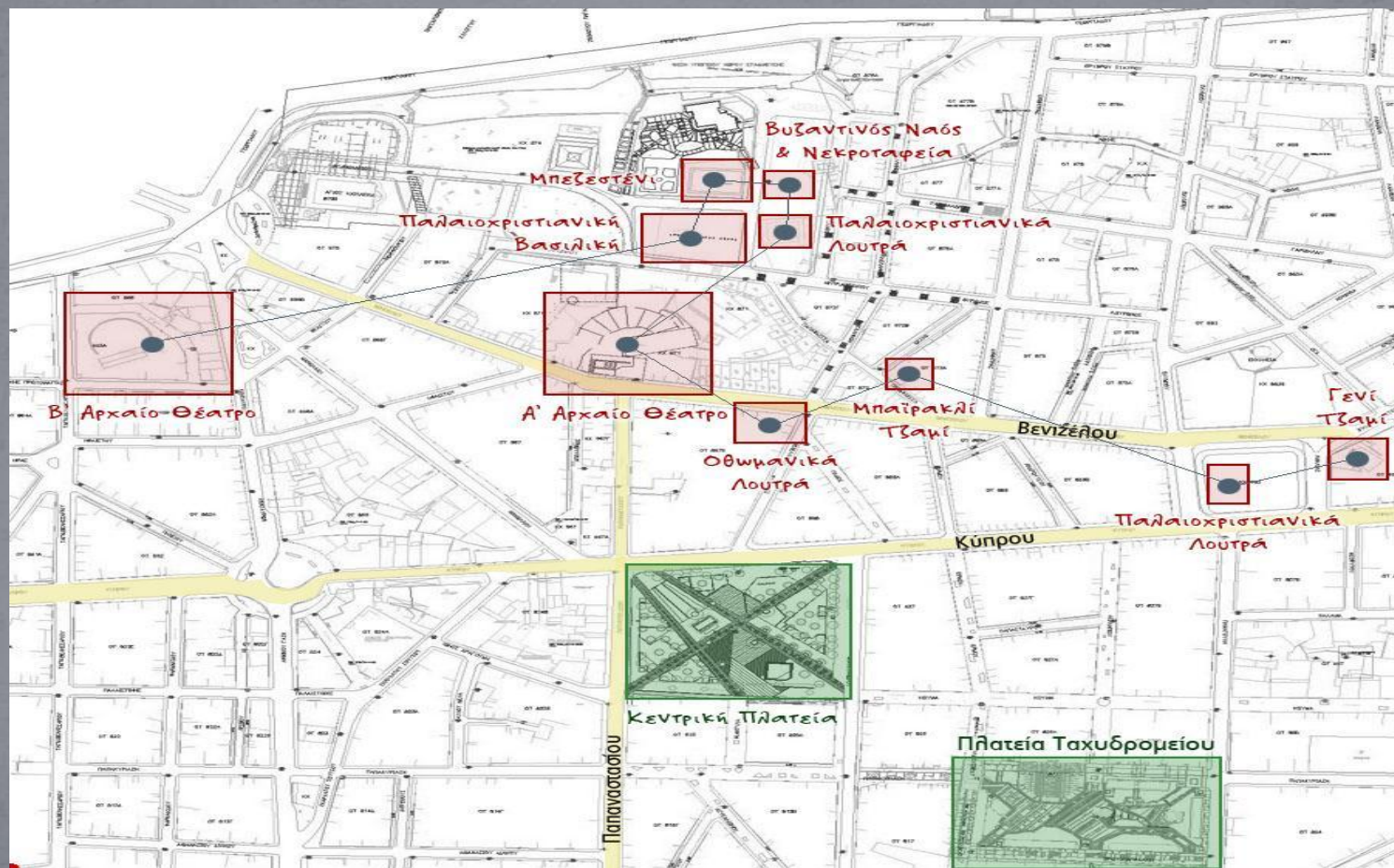
Α' Αρχαίο Θέατρο Λάρισας

Μύλοι του Παππά

Μνημεία του Ιστορικού Κέντρου της Λάρισας

Η αναμόρφωση της Λάρισας

- Τις τελευταίες δεκαετίες του 20ου αιώνα, η σύγχρονη κοινωνία της Λάρισας προσπάθησε να βελτιώσει την ποιότητα της αστικής της ζωής.
- Νέα σχέδια και μια καινούρια εικόνα για την πόλη προωθήθηκε κατά τα τέλη της δεκαετίας του '80 τα οποία εφαρμόστηκαν στα τέλη του '90. Ο κύριος πυρήνας του κέντρου της πόλης άλλαξε προς το καλύτερο. Οι πεζοδρομήσεις στο εμπορικό κέντρο και οι αναπλάσεις στην καρδιά της παλιάς αγοράς στο Φρούριο βελτίωσαν αισθητά την καθημερινότητα των πολιτών και τη γενική εικόνα της πόλης.

Η αναμόρφωση της Λάρισας

- Η Λάρισα παρέμεινε το κέντρο της Θεσσαλίας καθώς είναι ο διοικητικός, οικονομικός, κοινωνικός και συγκοινωνιακός κόμβος της Κεντρικής Ελλάδας.
- Οι προσπάθειές της επικεντρώθηκαν στην αξιοποίηση της πολιτιστικής της κληρονομιάς για τον επαναπροσδιορισμό της ταυτότητάς της, το σχεδιασμό της νέας στρατηγικής ανάπτυξής της και το μετασχηματισμό της εικόνας της.

Επαναπροσδιορισμός της πόλης

- Η Λάρισα έγινε το πολιτιστικό κέντρο της Θεσσαλίας και της Κεντρικής Ελλάδας και μετατράπηκε σε μια ανοιχτή και φιλόξενη πόλη με συγκεκριμένη ταυτότητα και κύρος.

Επαναπροσδιορισμός της πόλης μέσω του πολιτισμού

- Ενίσχυση της συλλογικής μνήμης. Στην πράξη, η αξιοποίηση των στοιχείων τα οποία είναι ικανά να συγκεντρώσουν τις ατομικές μνήμες όλων των πολιτών μπορούν να αναδημιουργήσουν τη συλλογική μνήμη της πόλης.
- Αυτά τα στοιχεία μπορεί να είναι κτίρια του απώτερου και πρόσφατου παρελθόντος, εκδηλώσεις οι οποίες να λαμβάνουν χώρα σε συγκεκριμένα σημεία της πόλης, επαγγέλματα τα οποία χάθηκαν πρόσφατα αλλά έχουν ακόμα τις ρίζες τους μέσα στο σύγχρονο αστικό ιστό, κ.λπ.

Επαναπροσδιορισμός της πόλης μέσω του πολιτισμού

- Άνοιγμα των μνημείων στο κοινό με εκδηλώσεις, πληροφόρηση και παρακολούθηση επί τόπου των εργασιών για τη συντήρησή τους, τονίζοντας τις ιδιαίτερες δυσκολίες που συναντώνται κατά τη διάρκεια τους και την προτροπή για εθελοντική εργασία σε διάφορες θέσεις.
- Η ευαισθητοποίηση και η προτροπή για συμμετοχή των πολιτών σε κάθε δράση και δυσκολία κατά τη διάρκεια των εργασιών. Απόλυτη διαφάνεια και συνεχής ενημέρωση για το πρόγραμμα, το χρονοδιάγραμμα και το κόστος των εργασιών.

Επαναπροσδιορισμός της πόλης μέσω του πολιτισμού

- Παρουσίαση της διαχρονικής ιστορίας της πόλης και της σπουδαιότητας αυτού του γεγονότος, έτσι ώστε οι πολίτες να συνειδητοποιήσουν πως είναι τα ζωντανά κομμάτια του παζλ της ιστορίας της πόλης τους.

Επαναπροσδιορισμός της πόλης μέσω του πολιτισμού

- Δημιουργία δικτύου μνημείων σε διοικητικό, οικονομικό, κοινωνικό, πολιτιστικό και τουριστικό επίπεδο και ενοποίηση των αρχαιολογικών χώρων και μνημείων με εύκολα αντιληπτές, ελκυστικές και οικολογικές διαδρομές, συνδέσεις και πληροφόρηση.

Επαναπροσδιορισμός της πόλης μέσω του πολιτισμού

- Οι ενέργειες αυτές βοήθησαν:
- Στην ανάκτηση των αναμνήσεων κυρίως των μεγαλύτερων σε ηλικία πολιτών.
- Αλλά και τους νέους ανθρώπους να συνδεθούν και να αφομοιώσουν την υπάρχουσα συλλογική μνήμη της πόλης και ταυτόχρονα να δημιουργήσουν τις βάσεις για τη δική τους ενιαία μνήμη μέσω νέων κοινών εκδηλώσεων.

Επαναπροσδιορισμός της πόλης μέσω του πολιτισμού

- Με εργαλείο την πολιτιστική κληρονομιά της, επαναπροσδιορίστηκε με βιώσιμο τρόπο και ενισχύθηκε η ταυτότητα της πόλης και ο σχεδιασμός της νέας αναπτυξιακής πολιτικής της.

Συμπερασματικά

- Βοηθώντας στην ενίσχυση της ταυτότητας και της εικόνας της πόλης η πολιτιστική κληρονομιά μπορεί να προσελκύσει επενδυτές, επισκέπτες και κατοίκους έτσι ώστε να εγγυηθούν τη βιώσιμη, μακροχρόνια και διαρκή ανάπτυξή της.